

Бухгалтерська звітність у системі інформаційного забезпечення управління підприємством

Попова В.Д.

кандидат економічних наук,
доцент кафедри обліку і оподаткування
Чернівецького національного університету
імені Юрія Федьковича

Курилюк Н.М.

магістр
Чернівецького національного університету
імені Юрія Федьковича

Статтю присвячено розгляду напрямів удосконалення процесу формування бухгалтерської звітності для підвищення інформаційної цінності облікової інформації під час прийняття управлінських рішень. Надано характеристику заходам щодо поліпшення інформаційного забезпечення управління через виділення додаткових вимог до системи бухгалтерського обліку. Встановлено узгодженість принципів та функцій бухгалтерського обліку з функціями управління. Запропоновано напрями вдосконалення процесу формування управлінської бухгалтерської звітності.

Ключові слова: бухгалтерська звітність, принципи обліку, система бухгалтерського обліку, система управління, управлінська бухгалтерська звітність, управлінське рішення, функції управління.

Попова В.Д., Курилюк Н.М. БУХГАЛТЕРСКАЯ ОТЧЕТНОСТЬ В СИСТЕМЕ ИНФОРМАЦИОННОГО ОБЕСПЕЧЕНИЯ УПРАВЛЕНИЯ ПРЕДПРИЯТИЕМ

Статья посвящена рассмотрению направлений совершенствования процесса формирования бухгалтерской отчетности для повышения информационной ценности учетной информации при принятии управленческих решений. Дана характеристика мероприятий относительно улучшения информационного обеспечения управления через выделение дополнительных требований к системе бухгалтерского учета. Установлена согласованность принципов и функций бухгалтерского учета с функциями управления. Предложены направления совершенствования процесса формирования управленческой бухгалтерской отчетности.

Ключевые слова: бухгалтерская отчетность, принципы учета, система бухгалтерского учета, система управления, управленческая бухгалтерская отчетность, управленческое решение, функции управления.

Popova V.D., Kuryliuk N.M. ACCOUNTING REPORTING IN THE SYSTEM OF INFORMATION MANAGEMENT ENTERPRISE MANAGEMENT

The article is devoted to the consideration of directions for process improvement of the formation accounting statements in order to increase the informational value of accounting information when is making managerial decisions. The characteristic of measures for improvement of management information support through allocation of additional requirements to the accounting system is provided. The consistency of principles and functions of accounting with management functions is established. The directions to the process improvement of formation managerial accounting statements are offered.

Keywords: accounting statements, accounting principles, accounting system, management system, managerial accounting statements, managerial decision, management functions.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Еволюція суспільно-економічних відносин, беззаперечно, має вплив як на макро-, так і на мікросередовище. Будь-які дії на національному рівні чи на рівні суб'єкта господарювання повинні бути спрямовані на забезпечення сталого розвитку. На мікрорівні такий стан функціонування економічних

систем забезпечується ефективним і раціональним управлінням. У сучасних умовах господарювання нерідко трапляються ситуації, коли суб'єкти господарювання, що забезпечені достатньою кількістю всіх необхідних ресурсів, банкрутують. А інші суб'єкти господарювання, які функціонують в аналогічному середовищі, проте відчувають нестачу окре-

мих видів ресурсів, виживають та в короткотривалій перспективі поліпшують свої позиції. Поясненням такого стану речей може слугувати той факт, що окремі суб'єкти господарювання в основі провадження свої фінансово-господарської діяльності прийняли правило «змінюватися».

Для виживання суб'єкта господарювання в конкурентній боротьбі, що з часом буде тільки посилюватися, необхідна орієнтація всього господарського процесу та системи управління на досягнення стратегічних цілей. І, як результат, виникає потреба у використанні нових технологій. Використання передових технологій характеризується не тільки межами виробничого процесу, а й передбачає застосування нових підходів до організації управлінського процесу, побудову обліково-інформаційних моделей відмінних від традиційних, застосування нових методів обробки інформації та розуміння її тощо.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Теоретичні та практичні аспекти формування інформаційного забезпечення процесу прийняття управлінських рішень на основі даних системи бухгалтерського обліку перебували і перебувають у центрі уваги багатьох вітчизняних науковців, серед яких слід відзначити Л.В. Нападовську, В.Ф. Палія, М.Ю. Медведєва, С.В. Івахненкова, І.В. Семчук, П. Куцика, М. Корягіна, В.О. Сорокіна, В.Я. Плаксінка, О.А. Лаговську, В.І. Кузя, С.А. Кузнецову та ін. Проте, не применшуючи значення наукових доробків наведених дослідників, слід відзначити наявність дискусійних питань щодо сутності бухгалтерської звітності, порядку її формування та використання як інформаційного забезпечення системи управління тощо.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. В умовах ускладнення господарських та управлінських процесів особливої актуальності набувають питання узгодженості функціонування системи бухгалтерського обліку і системи управління. Вирішення проблем, пов'язаних із цим процесом, забезпечить виокремлення ефективних підходів до формування управлінської бухгалтерської звітності та формування релевантного інформаційного забезпечення процесу прийняття управлінських рішень.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є ідентифікація потенційних заходів щодо повноцінного формування релевантного інформаційного забезпечення без зміни базових принципів обліку, але з виділенням додаткових вимог

до функціонування системи бухгалтерського обліку; характеристика проблем формування бухгалтерської звітності суб'єкта господарювання та наведення шляхів їх вирішення; аналіз узгодженості принципів, вимог і функцій системи бухгалтерського обліку з принципами та функціями системи управління щодо можливості формування релевантного інформаційного забезпечення процесу прийняття управлінських рішень.

Виклад основного матеріалу дослідження. Система бухгалтерського обліку функціонує з метою надання користувачам (суб'єктам запиту) необхідної інформації для прийняття управлінських рішень. Дане твердження під час дослідження значення бухгалтерського обліку в управлінні підприємством вимагає розуміння процесу прийняття управлінських рішень та ідентифікації користувачів облікової інформації, їх інформаційних запитів. Також у рамках практичної реалізації значення бухгалтерського обліку в процесі прийняття управлінських рішень необхідними заходами виступають дії облікових працівників щодо чіткої ідентифікації інформаційних запитів управлінського персоналу і, як результат, формування масивів облікової інформації відносно етапів облікового процесу на підприємстві.

Л.В. Нападовська одним із компонентів інформаційної системи управління визначає облік як «систему процесів управління, що використовує комплексний набір взаємодіючих елементів для збору, обробки, зберігання й надання інформації для досягнення поставлених цілей» [1]. В.Ф. Палій стверджує, що «бухгалтерський облік, перебуваючи на перетині інформаційних потоків різних підрозділів, може формувати інформацію про реальний стан підприємства, використовуючи відповідні дані, проходячи через систему обліку, які перетворюються на інформацію» [2, с. 17]. М.Ю. Медведєв зазначає, що «облік – це інформаційна модель господарської діяльності» [3, с. 31].

Отже, бухгалтерський облік є складною системою – сукупністю елементів, пов'язаних між собою та об'єднаних в єдине ціле. Виступаючи ланкою зв'язку між господарською діяльністю та особами, які приймають рішення, бухгалтерський облік: по-перше, вимірює господарську діяльність шляхом реєстрації даних про неї для подальшого використання; по-друге, обробляє дані та інтерпретує їх так, щоб вони набули практичної корисності; по-третє, передає у вигляді звітів інформацію тим, хто використовує її для прийняття управлінських рішень.

Проте в умовах ускладнення господарських процесів традиційна система бухгалтерського обліку, що на виході продукує підсумкову бухгалтерську (фінансову) звітність, не в змозі задовольнити всі інформаційні потреби управлінського персоналу, навіть щодо масиву внутрішньої фінансової та нефінансової інформації. Для повноцінного формування релевантного інформаційного забезпечення системи управління слід ужити низку конструктивних заходів, які не змінюють принципів функціонування облікової системи, а саме:

1) ідентифікувати додаткові об'єкти активів, капіталу, зобов'язань, доходів, витрат та інших фактів господарського життя, які піддаються визнанню й оцінці за основними або ж суміжними правилами обліку;

2) підвищити аналітичні можливості системи бухгалтерського обліку щодо поділу складних об'єктів на прості, дані про які становлять інформаційний інтерес управлінського персоналу;

3) застосовувати додаткові способи та процедури оброблення даних, що відмінні від традиційно облікового підходу, застосовувати процедури оброблення внутрішньої нефінансової інформації;

4) складати нетипові форми підсумкової документації, які відповідають інформаційним запитам управлінського персоналу або ж становлять суспільний інтерес.

Наведені додаткові вимоги до системи бухгалтерського обліку для формування повноцінного релевантного інформаційного забезпечення процесу прийняття управлінських рішень неодмінно призводять до необхідності ідентифікації додаткових підсистем обліку управлінського спрямування.

Вимогою сучасності по відношенню до розвитку бухгалтерського обліку як головної інформаційної системи суб'єкта господарювання повинна стати відповідь на запитання: чи здатний традиційний бухгалтерський облік враховувати інформаційні потреби системи управління? чи потрібно створювати відмінну від бухгалтерського обліку систему інформаційного забезпечення? чи здатна бухгалтерська звітність повною мірою надавати релевантні дані для управління?

Формування бухгалтерської звітності є однією з основоположних умов провадження підприємницької діяльності, незважаючи на наявність установлених цілей стратегічного розвитку суб'єкта господарювання. Виходячи з традиційної сутності бухгалтерського обліку

та ненадання належної уваги управлінським персоналом вітчизняних підприємств потреби визначення стратегії подальшого їх функціонування, актуальною проблемою залишається дослідження сутності, принципів та підходів до формування бухгалтерської звітності підприємства.

Бухгалтерська звітність – це масив обліково-економічної інформації, яка систематизована та узагальнена відповідно до певних правил і відповідає певним вимогам та принципам формування. Як зазначає С.В. Івахненко, облікова інформація повинна відповідати таким принципам: «Багатократність використання; концентрація, тобто вибираються тільки суттєві ознаки; штучність – створюється людьми (обліковими працівниками), а не виникає природно, тобто сама собою; цілеспрямованість, тобто інформація відповідає визначеним завданням; аналітичність – здатність надавати не тільки зафіксовані в документах дані, а й підсумкові, розрахункові, додаткові» [4].

Бухгалтерська звітність у своїй основі має певні відмінності від інших форм розкриття інформації про фінансово-господарську діяльність підприємства, головною з яких є формування тільки на основі облікових даних: «Бухгалтерська звітність – це звітність, яку складають на підставі даних бухгалтерського обліку для задоволення потреб різних груп користувачів. Отже, бухгалтерська звітність є способом передачі інформації користувачам. Бухгалтерська звітність – це звітність, яка формується за даними єдиної системи бухгалтерського обліку» [5, с. 176, 184].

За результатами дослідження сутності поняття «бухгалтерська звітність підприємства» можна зробити такі висновки:

1) бухгалтерська звітність – це підсумкова узагальнена та систематизована облікова інформація в розрізі ідентифікованих специфічних ознак об'єктів і процесів;

2) бухгалтерська звітність є основою для формування показників фінансової звітності за низкою правил та процедур, що наперед визначені та не змінюються протягом поточного фінансового року;

3) прерогативою бухгалтерської звітності є завершення облікового процесу на підприємстві та задоволення інформаційних потреб внутрішніх користувачів за загальними типами інформаційних запитів.

Проблеми використання бухгалтерської звітності у цілому та облікової інформації зокрема під час прийняття управлінських

рішень умовно можна поділити на дві групи: 1) проблеми, пов'язані з налагодженням ефективних комунікаційних зв'язків; 2) проблеми, пов'язані з адаптацією організації та методики ведення бухгалтерського обліку до інформаційних потреб управлінського персоналу.

Вирішення проблем комунікаційного характеру між суб'єктом управління та обліку має велике значення, адже система бухгалтерського обліку повинна вдосконалюватися з управлінського погляду відповідно до висунутих претензій із боку управлінського персоналу. З іншого боку, висока релевантність облікової інформації не матиме цінності, якщо вона не сприйматиметься управлінським персоналом.

Вирішення проблем комунікаційного характеру для підвищення релевантності даних бухгалтерської звітності слід убачати в таких заходах:

1) уточнення термінів, що застосовуються суб'єктами обліку та управління;

2) ознайомлення управлінського персоналу з методологією формування облікової інформації;

3) взаємоузгодження роботи програмного забезпечення системи обліку, аналізу, планування та управління у цілому;

4) наведення в посадових інструкціях працівників систем обліку та управління положень щодо інформаційної взаємодії;

5) спільне розроблення представниками системи управління та суб'єктом організації і ведення обліку посадових інструкцій для облікових працівників тощо.

У працях багатьох науковців простежується проблематика необхідності підвищення цінності облікової інформації в управлінських процесах через оброблення нефінансових даних, у т. ч. із зовнішнього соціально-економічного середовища. І.О. Дземішкевич стверджує, що «перспективним напрямом розвитку звітності є об'єднання фінансової і нефінансової інформації про діяльність підприємства та подання її в одному загальному, інтегрованому звіті. Головною проблемою реалізації заданого напрямку є розроблення форми нового звіту, також відкритими залишаються питання щодо рівня уніфікованості інтегрованої звітності» [6, с. 218].

Дослідники П. Куцик і М. Корягін удосконалення бухгалтерської звітності вбачають у трансформації її парадигми, яка ідентифікується в рамках переходу від бухгалтерської звітності до інтегрованої: «Появу нової парадигми бухгалтерської звітності фактично

можна визнати закономірним процесом, оскільки зміни, що відбулися протягом останніх років в інституційному середовищі бухгалтерського обліку, повинні бути обов'язково враховані шляхом удосконалення облікового методологічного апарату. Перехід від однієї парадигми до іншої характеризується наявністю глибоких структурних зрушень в існуючій концепції бухгалтерської звітності, що значно змінює розуміння її сутності та зумовлює необхідність розроблення нових моделей прийняття рішень користувачами на її основі (на основі фінансових та нефінансових показників)» [7].

Проте вирішення такого завдання вимагає більше ідентифікації стратегічного складника, ніж традиційного управлінського.

В.О. Сорокін акцентує увагу на тому, що априорі «система бухгалтерського обліку виступає забезпечувальною ланкою у системі управління та призначена впорядкувати вхідну та вихідну інформацію (свій продукт) відповідно до потреб управління. При цьому внутрішня структура системи бухгалтерського обліку змінюється в напрямі своєчасного забезпечення й отримання в повному обсязі вихідної інформації для вивчення її різними користувачами. Від різноманітності цієї інформації залежить кількість рівнів управління, які вона забезпечує, а отже, і складність самої системи бухгалтерського обліку» [8, с. 177]. На думку В.Я. Плаксінка та Р.В. Липського, «внутрішньогосподарський облік за інформаційним змістом і колом вирішуваних завдань набагато ширший і різноманітніший, ніж фінансовий. Він повністю підпорядкований запитам управлінської структури підприємства. Його дієвість забезпечується орієнтацією на конкретні господарські завдання, вирішення яких ґрунтується на відповідній інформації про витрати і доходи» [9].

Ідентифікація підсистеми управлінського обліку дає змогу визначити перелік специфічних об'єктів облікового відображення, а також методів їх оброблення, тому у цьому разі не йдеться про бухгалтерську звітність у традиційному розумінні.

Важливим напрямом удосконалення системи інформаційного забезпечення процесу прийняття управлінських рішень є адаптація принципів, функцій та вимог до бухгалтерського обліку до функцій-принципів системи управління суб'єктом господарювання. Як відзначає Н.Б. Мельник, «взаємодія елементів бухгалтерського обліку та управлінських функцій підвищує ефективність і результа-

тивність системи управління економічного суб'єкта загалом. Відповідно, прийняті управлінські рішення покращують фінансовий стан, поточне функціонування і мобілізують перспективи стратегічного розвитку суб'єкта господарювання» [10, с. 230].

На рис. 1 схематично наведено узгодження функцій управління з принципами, вимогами та функціями обліку, що свідчить про прийнятність розгляду системи бухгалтерського обліку як інформаційного забезпечення процесу прийняття управлінських рішень.

Виходячи з принципу системи управління – планування, реалізуються функції бухгалтерського обліку: планова, інформаційна та прогностична. Таким чином, бухгалтерський облік

як інформаційне забезпечення процесу прийняття управлінських рішень повинен забезпечити: оперативне формування даних по вироблених управлінських альтернативах; відповідність даних фінансового та управлінського обліку з різним рівнем аналітичності; відображення в обліку всіх реальних та потенційних фактів господарського життя; забезпечення надання всім ланкам управління релевантної фактичної інформації для раціонального планування.

Організація як функція управління суб'єктом господарювання продукує в системі бухгалтерського обліку активізацію таких функцій: облікова інформація забезпечує оперативне порівняння фактичних та планових



Рис. 1. Узгодження принципів, функцій та вимог бухгалтерського обліку до принципів системи управління

показників, виявлення розбіжностей, ідентифікація причин і відповідальних осіб; облік функціонує як сполучна ланка між первинними і підсумковими показниками діяльності та управліннями всіх базових рівнів.

Координаційна функція управління забезпечується за допомогою системи бухгалтерського обліку на основі інформаційних взаємозв'язків між управлінським персоналом та виконавцями. Дані зв'язки ідентифікуються як управлінські бухгалтерські звіти.

Система бухгалтерського обліку потенційно забезпечує доступність управлінських рішень, установлення алгоритму збору і оброблення інформації, можливість уточнення управлінських завдань та виправлення помилок, виконання управлінських рішень у межах правил і процедур чинного законодавства.

Така функція управління, як контрольна, відповідає регулюючій та контрольній функціям бухгалтерського обліку. Згідно із цим, до системи бухгалтерського обліку висувуються вимоги, яких слід дотримуватися для створення раціонального інформаційного забезпечення: застосування контрольних заходів до всіх головних аспектів господарської діяльності (комплексність); постійний моніторинг управлінських процесів (контрольованість); можливість порівняння даних поточного та попередніх періодів (зіставність); уникнення двозначності сприйняття облікової інформації (відкритість).

Отже, наявні принципи бухгалтерського обліку та вимоги до облікової інформації піддаються узгодженню з принципами управління через вироблення процедур підготовки управлінських бухгалтерських звітів.

Облікова інформація для управлінського персоналу для прийняття рішень є різносторонньою як за змістом показників, так і за формою подання. Якщо розкриття облікових даних у фінансовій звітності регламентовано низкою нормативно-правових актів, то ідентифікація правил та процедур формування, систематизації, групування обліково-економічної інформації у форматі бухгалтерської управлінської звітності залишається довільною прерогативою управлінського персоналу. Саме проблеми ідентифікації інформаційних потреб внутрішніх користувачів та визначення оптимальної методики підготовки управлінської бухгалтерської звітності в умовах посилення конкурентної боротьби всередині економічного середовища набули надзвичайної гостроти.

Зважаючи на динамізм економічних процесів, що зумовлено посиленням конкурент-

ної боротьби в економічному середовищі, до системи бухгалтерського обліку висувуються додаткові вимоги. Вони є відмінними від традиційних вимог, пов'язаних із забезпеченням процесу складання фінансової звітності. Сьогодні фінансова звітність не задовольняє інформаційні потреби як внутрішніх, так і зовнішніх користувачів: «Традиційний підхід до формування фінансової звітності не виправдовує себе через низький рівень інформативності останньої, особливо в частині задоволення інформаційних потреб економічних агентів щодо рівня вартості підприємства, ризикованості його діяльності та перспектив подальшого розвитку» [11, с. 287–288].

Низка дослідників акцентує увагу на положеннях, що фінансова звітність залишається лише імперативною вимогою організації та ведення бухгалтерського обліку [12], що фінансова звітність містить іррелевантну облікову інформацію (пов'язують такий стан речей із необдуманим застосуванням тих чи інших варіантів облікової політики підприємства) [13], що фінансова звітність як інформаційне джерело під час прийняття управлінських рішень не відповідає принципу оперативності [14].

За таких умов для отримання необхідної оперативної релевантної інформації управлінський персонал використовує дані поточного бухгалтерського обліку, які характеризуються несистематизованістю, подачею в неоптимальній формі, наявністю у відповіді на інформаційний запит надлишкових даних або ж недостатністю щодо аналітичного поділу показників облікової інформації. Вирішення цих проблем забезпечується складанням управлінської бухгалтерської звітності, призначення якої у загальному розумінні полягає у задоволенні інформаційних потреб управлінського персоналу.

На думку О.А. Лаговської, управлінська «бухгалтерська звітність покликана задовольняти інформаційні потреби управлінського персоналу, є первинною ланкою у формуванні інтегрованої звітності суб'єкта господарювання, що характеризується такими ознаками: 1) містить інформацію, що необхідна для адекватної оцінки вартості підприємства та величини її приросту; 2) поєднує фінансову та нефінансову інформацію, що дасть змогу уникнути проблеми дублювання показників, а з погляду зовнішнього користувача значно полегшить процес пошуку необхідних даних; 3) орієнтується на потреби всіх груп користувачів; 4) поєднує економічні, екологічні та

соціальні аспекти діяльності підприємства; 5) дає змогу користувачу порівнювати інформацію, представлену різними підприємствами» [11, с. 326–327].

Дослідники В.І. Кузь та В.С. Кравчук стверджують про залежність задоволення інформаційних потреб управлінського персоналу за допомогою облікової інформації від низки принципів та ознак, за якими формуються управлінські звіти. У контексті порушеного питання велику роль відграють елементи інформаційного забезпечення: «Управлінська бухгалтерська звітність характеризується низкою пов'язаних між собою понять: форма управлінської бухгалтерської звітності, елемент управлінської бухгалтерської звітності, формат управлінської бухгалтерської звітності, розділ форми управлінської бухгалтерської звітності» [15, с. 196].

Виходячи зі змістового навантаження інформаційного запиту управлінського персоналу, управлінська бухгалтерська звітність класифікується «за форматом представлення; за рівнем представлення; за періодичністю представлення; за змістом інформації» [16, с. 87].

Зважаючи на вищенаведені факти, слід зазначити, що процес формування бухгалтерської звітності як інформаційного забезпечення системи управління повинен базуватися на індивідуальному підході відповідно до інформаційних потреб управлінського персоналу, що дає підстави стверджувати про доречність застосування в практиці поняття «управлінська бухгалтерська звітність».

О.А. Шапорова, Е.А. Тюхова, Н.В. Куканова під час трактування поняття «управлінська бухгалтерська звітність» проводять розмежування між бухгалтерською та управлінською звітністю: «Управлінська бухгалтерська звітність – це звітність, яка містить у собі важливі ознаки, що дають змогу ідентифікувати відповідний вид звітності серед усього масиву інформації, яка міститься на підприємстві: бухгалтерська звітність указує на те, що звітність формується на основі даних бухгалтерського обліку, який включає у себе підсистему управлінського обліку; управлінська звітність указує на ціль, досягнення якої повинне забезпечити формування обліково-аналітичної інформації бухгалтерської управлінської звітності» [17].

На нашу думку, управлінська бухгалтерська звітність – це система обліково-аналітичної інформації, що міститься у формах звітності та представлена у вигляді сукупності облікових та розрахункових показників

у визначеному форматі, сформована відповідно до внутрішніх регламентів підприємства, характеризує внутрішнє та зовнішнє середовище суб'єкта господарювання у цілому та його сегментів й оперативно задовольняє інформаційні потреби внутрішніх користувачів інформації.

До основних функцій управлінської бухгалтерської звітності слід відносити: інформаційну функцію; планову функцію; системну функцію; аналітичну функцію; контрольну функцію; організаційну функцію.

Таким чином, формування управлінської бухгалтерської звітності у своїй основі передбачає використання як даних системи бухгалтерського обліку підприємства, так і економічної інформації із зовнішнього середовища, а також результати обробки вказаних видів інформації за допомогою аналітичних процедур.

З'ясовані ознаки управлінської бухгалтерської звітності дають змогу ідентифікувати такі принципи її підготовки, змісту показників та форм:

1) релевантності (управлінська бухгалтерська звітність повинна бути корисною для прийняття конкретних управлінських рішень, а не просто інформувати про ті чи інші аспекти господарської діяльності підприємства);

2) оперативності (управлінська бухгалтерська звітність повинна формуватися в прийнятні терміни, що забезпечує збереження її релевантності під час прийняття управлінських рішень);

3) адресності (звітність повинна надаватися конкретним управлінцям відповідно до їх статусу в ієрархії управління);

4) достатності (інформація у звітності повинна бути достатньою для прийняття управлінських рішень на відповідному рівні, водночас вона не повинна бути надлишковою і відволікати увагу управлінців на другорядні дані);

5) аналітичності (управлінська звітність повинна надавати можливість проведення аналізу з мінімальними затратами часу);

6) зрозумілості (показники управлінської бухгалтерської звітності повинні бути сформовані відповідно до правил, які є відомими управлінському персоналу);

7) достовірності (інформація з управлінської бухгалтерської звітності повинна правдиво відображати результати здійснення господарських процесів);

8) співставності (співставність управлінської звітності дає користувачам можливість виявити спільні та відмінні риси в даних, які наводяться в різних формах звітності).

Отже, на даному етапі розвитку підприємницьких структур доміантною моделлю інформаційного забезпечення системи управління залишається система бухгалтерського обліку, яка в підсумку продукує сукупність систематизованих та групованих даних у форматі бухгалтерської звітності. Проте, зважаючи на багатогранність змісту інформаційних запитів управлінського персоналу, вдосконалення функціонування системи бухгалтерського обліку та процесу формування бухгалтерської звітності слід убачати у підвищенні їх управлінської спрямованості.

Висновки з цього дослідження. Отже, першочерговим заходом щодо вдосконалення процесу формування бухгалтерської звітності є уточнення її сутності, методики та принципів формування в нормативних актах на національному рівні. Узгодження термінології та окремих методичних принципів формування бухгалтерської звітності, виокремлення пря-

мого зв'язку з формуванням інших видів звітності суб'єкта господарювання раціоналізують процес розроблення внутрішніх розпорядчих документів та дадуть суб'єкту організації і ведення обліку можливість чіткої ідентифікації управлінського складника в системі бухгалтерського обліку. Вдосконалення інформаційного забезпечення процесу прийняття управлінських рішень слід убачати в узгодженні принципів управління та обліку (процесу формування бухгалтерської звітності), а також вимог до облікової інформації, що практично реалізується в ході уточнення положень внутрішніх розпорядчих документів, зокрема внесення до них положень, які містять управлінський складник. Декларування норм поліпшення інформаційного забезпечення дасть змогу виробити єдину прийнятну для суб'єкта господарювання послідовність формування управлінської звітності відповідно до існуючих запитів управлінського персоналу.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Нападівська Л.В. Базові принципи управлінського обліку. Актуальні проблеми економіки. 2013. № 1. С. 173–181.
2. Палий В.Ф. Бухгалтерський учет в системе экономической информации. М.: Финансы, 1975. 158 с.
3. Медведев М.Ю. Общая теория учета: естественный, бухгалтерский и компьютерный метод. М.: Дело и сервис, 2001. 752 с.
4. Івахненко С.В. Інформаційні технології в організації бухгалтерського обліку: історія, теорія, перспективи. Наукове видання. Житомир: АСА, 2001. 416 с.
5. Семчук І.В. Звітність підприємств як джерело інформації для користувачів. Міжнародний збірник наукових праць. 2008. Вип. 1(7). С. 174–185.
6. Дземішків І.О. Інтегрована звітність як еволюція поняття «звітність». Вісник УБСНБУ. 2014. № 2(20). С. 215–219.
7. Куцик П., Корягін М. Інтегрована звітність як нова парадигма розвитку бухгалтерської звітності. URL: file:///C:/Users/%D0%90%D0%B4%D0%BC%D0%B8%D0%9D/Downloads/boau_2015_5_3.pdf (дата звернення: 25.04.2018).
8. Сорокін В.О. Місце та роль бухгалтерського обліку в інформаційній системі управління підприємством. Вісник ЖДТУ. 2007. № 1(39). С. 174–182.
9. Плаксієнко В.Я., Ліпський Р.В. Бухгалтерський облік в управлінні підприємством: проблеми теорії і практики. URL: <https://www.pdaa.edu.ua/sites/default/files/nppdaa/7.2/039.pdf> (дата звернення: 11.04.2018).
10. Мельник Н.Б. Бухгалтерський облік у системі управління підприємством. Вісник Прикарпатського університету. Економіка. 2014. Вип. X. С. 225–230.
11. Лаговська О.А. Обліково-аналітичне забезпечення вартісно-орієнтованого управління: теорія та методологія: монографія. Житомир: ЖДТУ, 2012. 676 с.
12. Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю: Закон України № 2275-VIII від 6 лютого 2018 р. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2275-19/page2>. (дата звернення: 11.04.2018).
13. Хорнгрен Ч.Т., Фостер Дж. Бухгалтерський учет: управленческий аспект. М.: Финансы и статистика, 2001. 416 с.
14. Кузнецова С.А. Бухгалтерський облік у системі формування управлінської інформації: методологія та практика: монографія. Мелітополь: Таврійській державний агротехнологічний університет, 2007. 297 с.
15. Кузь В.І., Кравчук В.С. Управлінська бухгалтерська звітність підприємства: принципи та підходи до формування. Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Економічні науки. 2015. Вип. II(58). С. 188–197.

16. Лаговська О.А., Легенчук С.Ф., Кузь В.І., Кучер С.В. Бухгалтерський облік в управлінні підприємством: навч. посіб. К.: Кондор, 2018. 418 с.

17. Шапорова О.А., Тюхова Е.А., Куканов Н.В. Бухгалтерская управленческая отчетность как система учетно-аналитической информации. URL: <http://www.uecs.ru/uecs43-432012/item/1460-2012-07-23-05-37-14> (дата звернення: 17.02.2018).

REFERENCES:

1. Napadovska L.V. (2013) Bazovi pryntsyipy upravlinskoho obliku [Basic principles of managerial accounting]. Actual problems of the economy, no 1, pp. 173-181.

2. Paliy V.F. (1975) Bukhgalterskiy uchet v sisteme ekonomicheskoy informatsii [Accounting in the system of economic information]. Moscow: Finance. (in Russian).

3. Medvedev M.Yu. (2001) Obshchaya teoriya ucheta: estestvennyy, bukhgalterskiy i komp'yuternyy metod [General theory of accounting: natural, accounting and computer method]. Moscow: Business and service. (in Russian).

4. Ivakhnenkov S.V. (2001) Informatsiini tekhnologii v orhanizatsii bukhgalterskoho obliku: istoriia, teoriia, perspektyvy [Information technologies in the organization of accounting: history, theory, prospects]. Zhytomyr: ASA. (in Ukrainian).

5. Semchuk I.V. (2008) Zvitnist pidpriemstv yak dzherelo informatsii dlia korystuvachiv [Enterprise reporting as a source of information for users]. International collection of scientific works, no. 1 (7), pp. 174-185.

6. Dzemishkevych I.O. (2014) Intehrovana zvitnist yak evoliutsiia poniattia "zvitnist" [Integrated reporting as evolution of the concept of "reporting"]. Bulletin of UBSNBU, no. 2 (20), pp. 215-219.

7. Kutsyk P., Koriahin M. (2015) Intehrovana zvitnist yak nova paradyhma rozvytku bukhgalterskoi zvitnosti [Integrated reporting as a new paradigm for the development of accounting reporting]. Available at: file:///C:/Users/%D0%90%D0%B4%D0%BC%D0%B8%D0%9D/Downloads/boau_2015_5_3.pdf. (accessed 25 April 2018).

8. Sorokin V.O. (2007) Mistse ta rol bukhgalterskoho obliku v informatsiinii systemi upravlinnia pidpriemstvom [The place and role of accounting in the information management system of the enterprise]. Journal of ZHDTU, no. 1(39). pp. 174-182.

9. Plaksienko V.Ya., Lipskyi R.V. (2016) Bukhgalterskiy oblik v upravlinni pidpriemstvom: problemy teorii i praktyky [Accounting in the management of the enterprise: problems of theory and practice]. Available at: file:///C:/Users/%D0%90%D0%B4%D0%BC%D0%B8%D0%9D/Downloads/boau_2015_5_3.pdf. (accessed 11 April 2018).

10. Melnyk N.B. (2014) Bukhgalterskiy oblik u systemi upravlinnia pidpriemstvom [Accounting in the enterprise management system]. Bulletin of the Precarpathian University, no. 10, pp. 225-230.

11. Lahovska O.A. (2012) Oblikovo-analitychne zabezpechennia vartisno-oriientovanoho upravlinnia: teoriia ta metodolohiia [Accounting and analytical support of value-oriented management: theory and methodology]. Zhytomyr: ZhDTU. (in Ukrainian).

12. Pro tovarystva z obmezhenoiu ta dodatkovoiu vidpovidalnistiu (2018) [About limited liability companies]. Available at: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2275-19/page2>. (accessed 11 April 2018).

13. Khorngren Ch.T., Foster Dzh. (2001) Bukhgalterskiy uchet: upravlencheskiy aspekt [Accounting: management aspect]. Moscow: Finance and Statistics. (in Russian).

14. Kuznetsova S.A. (2007) Bukhgalterskiy oblik v systemi formuvannia upravlinskoi informatsii: metodolohiia ta praktyka [Accounting in the system of formation of management information: methodology and practice]. Melitopol: Tavria State Agrotechnological University. (in Ukrainian).

15. Kuz V.I., Kravchuk V.S. (2015) Management accounting: principles and approaches to formation [Management accounting: principles and approaches to formation]. Bulletin of the Chernivtsi Trade and Economic Institute, no. 58, pp. 188-197.

16. Lahovska O.A., Lehenchuk S.F., Kuz V.I., Kucher S.V. (2018) Bukhgalterskiy oblik v upravlinni pidpriemstvom [Accounting in the management of the enterprise]. Kyiv: Kondor. (in Ukrainian).

17. Shapорова О.А., Тиухова Е.А., Куканов Н.В. (2012) Bukhgalterskaia upravlencheskaia otchetnost kak sistema uchetho-analytycheskoi ynformatsyy [Accounting management reporting as a system of accounting and analytical information]. Available at: <http://www.uecs.ru/uecs43-432012/item/1460-2012-07-23-05-37-14>. (accessed 17 February 2018).

Accounting reporting in the system of information management enterprise management

Popova V.D.

Candidate of Economic Sciences,
Senior Lecturer at Department of Accounting and Taxation,
Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University

Kuryliuk N.M.

Student,
Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University

Accounting is a complicated system – all the elements which are connected and combined into in only whole. Speaking as a link between economic activity and individuals who make a decision, accounting: firstly, it measures economic activity by registering information about it for future using; secondly, it processes and interprets information so that it becomes more practical; thirdly, it transmits information in the form of reports to those who use it to make managerial decisions.

The problems of using accounting statements and information, in particular, when it makes managerial decision can be divided into two groups: 1) the problems which is connected with establish of effective communication links; 2) the problems which is connected with the adaptation of the organization and the methodology of accounting to the information needs of managerial staff.

The improvement of information support of the management system through the rational construction of the accounting and accounting statements is an individual process for each economic subject. After all, its information system must be consistent with the information needs of management, and the process of making managerial decisions for each enterprise is characterized by specific rather than standardized features.

Managerial accounting statements – is a system of accounting-analytical information which is

contained in the reporting forms and presented in the form of a set of accounting and settlement indicators in a certain format, it is formed accordingly to internal regulations of the enterprise, it characterize the internal and external environment of the economic entities and its segments and quickly satisfies the information needs of internal users of information.

The main functions of managerial accounting statements should include: information function; planned function; system function; analytic function; control function; organizational function.

It is advisable to include the main principles of the preparation of management accounting: the principle of relevance; efficiency; sufficiency analyticity; clarity; authenticity; comparability.

So, the improvement of the information support of the process of making management decisions should be seen in the harmonization of the principles of management and accounting (the process of the formation financial statements), also requirements for accounting information, which is practically realized during clarification of the provisions of internal regulations, in particular, the introduction of provisions that contain managerial component. Declaration of norms for improving information support will allow to develop a single formation of the consistent managerial statements for economic subject in accordance with existing managerial inquiries.